

Alergie na antibiotika

Sedláčková L.
Nemocnice Na Homolce, Praha

ATB den Olomouc, 16. listopadu 2019

Pacientka, nar. 1946

- AA: alergie na penicilin (v dětství)
- NO: 2-4/2016 erysipel 3x, th dalacin, roxitromycin
- 4/2016 – 3. den th roxitromycinem exantém
- Ad alergolog k prošetření alergie na penicilin

S. Kang, M. Amagai, A.L. Bruckner, A.H. Enk, michael, J.S. Orringer: Fitzpatrick's Dermatology 4e © McGraw-Hill Education. All rights reserved.

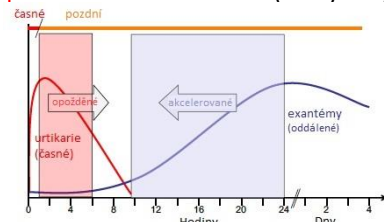
Gell & Coombs classification of hypersensitivity reactions, type I-IV

Hypersensitivity reactions							
Type	Type I	Type II	Type III	Type IV			
Main effector	IgE	IgG	IgG	CD4 Th1	CD4 Th2	CD4 Th17	Cytotoxic CD8 – Tc1
Cell	Mastocyte	Complement, NK, macrophages	Complement, macrophages	Macrophages	Eosinophils	Neutrophils	Cytotoxicity
Mechanism							
Skin disease	Contact urticaria	Pemphigus, bullous pemphigoid	Vasculitis	Psoriasis, ACD	Atopic dermatitis	Psoriasis	ACD
Drug allergy	Anaphylaxis	Drug induced cytopenia	Drug induced vasculitis	MPE, DRESS	DRESS	AGEP	TEN

Villani AP Current Opinion in Toxicology 2018

Klinická klasifikace lékových hypersenzitivit

- podle intervalu od podání léku do začátku reakce
- **časné** = immediate (.. IgE, do 1-6 hod)
- **pozdní** = non-immediate (.. T-lymfo)

anafylaxe
angioedém
urtika
bronchospasmus

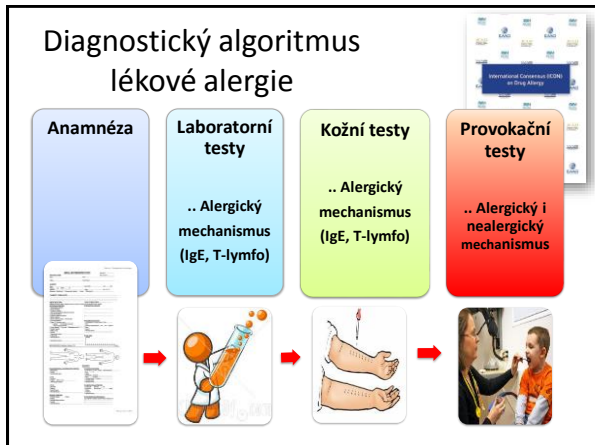

makulopapulozní
exantém, ...

Demoly P et al, ICON on Drug Allergy, Allergy 2014

Dg: lab + kožní testy

Typ I IgE	Typ II a III Cytopenie, sérová nemoc	Typ IV T-lymfo
časná	pozdní	pozdní
Lab: sIgE, BAT	∅	Lab: LTT
Kožní testy (20 min)		Kožní testy (24-48 hod)

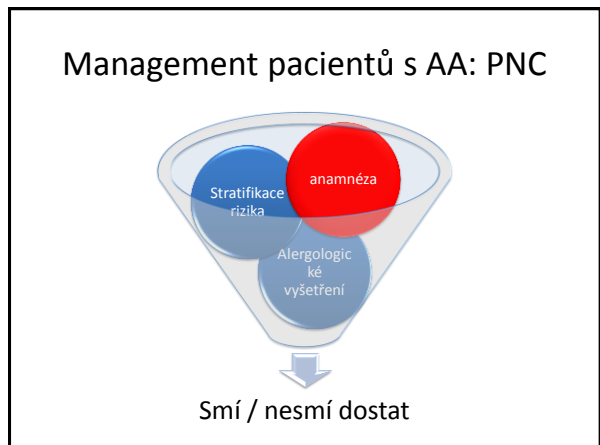

Pacientka, nar. 1946

- **Lab:** specifické IgE penicilin V a penicilin G negativní; BAT fenoxymetylpenicilin negativní
- **Kožní testy:** Penicilin G 10 000 IU/ml prick + intradermální: negativní
- **Provokační test:** V-Penicilin p.o. (0,8 MIU – 1,2 MIU – 2,4 MIU): negativní
- **Alergie na penicilin vyloučena**
- Léčba pokračovala 7-9/2016

Alergie na β -laktamová ATB

- Epidemiologie dle anamnézy:
0,01-0,04 % (60.léta) ... 8-12 % (2000) ... 15 % (2017)
- Použití náhradních ATB léčbu prodlužuje, prodražuje, přibývá komplikací i rezistence (MACY E, CONTRERAS R. Health care use and serious infection prevalence associated with penicillin "allergy" in hospitalized patients: A cohort study. *J Allergy Clin Immunol*, 2014; 133, p. 790-6.)
- Silně naddiagnostikovaná: vyšetření potvrdí alergii u cca 5 - 10 % pacientů s „AA: PNC“

Časná alergie (IgE)

- Začátek do **1 hod** (6 hodin) od **první dávky** (jakékoli dávky)
- **Urtika, angioedém, bronchospasmus, anafylaxe**
- Ihned přerušit, znovu nedat
- Léčba anafylaxe (adrenalin)
- Anafylaxe → odběr tryptázy v akutní fázi (15 min – 3 hod)
- za 3-4 týdny specifické IgE penicilin V, penicilin G, ampicilin, amoxicilin (ImmunoCAP)
- Alergologické vyšetření (BAT, KT, DPT .. potvrzení alergie, rozsah eliminace)

Lehké pozdní exantémy

Makulopapulózní exantém vzniklý za > 6 hod (obvykle za několik dní) od zahájení léčby

Dif dg: infekční (spála, spalničky, 5. a 6. nemoc, EBV, nemoc rukou, nohou úst ..). Alergologické vyšetření vhodné (vyloučení alergie).

Benefit > riziko: v léčbě lze pokračovat při nepřítomnosti varovných příznaků závažných forem

Threatening through - CAVE

- Dohled! Průběžně přehodnocovat!
- Varovné příznaky závažných **časných** reakcí: rychlý rozvoj multisystémových symptomů (**anafylaxe**), stridor, dysfonie, sialorhea (**laryngeální edém**) → **ex**
- Varovné příznaky závažných **pozdních** reakcí → **ex**

Závažné pozdní formy

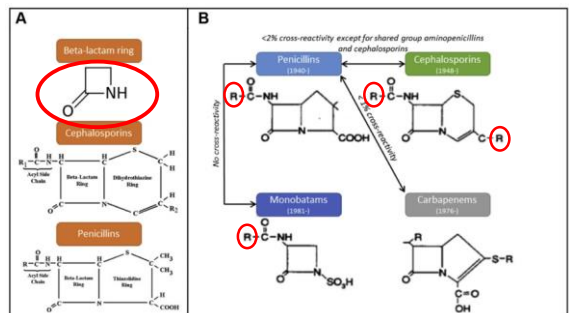
- Raritní výskyt
- Dg klinická - neexistence specifických dg testů
- **Přerušit, znovu nepodávat**
- Sérová nemoc
- Organové projevy, cytopenie
- SJS / TEN*
- DRESS syndrom*
- AGEP*
- vaskulitis *

Alergologická konzultace vhodná, ale velmi limitované možnosti diagnostické i léčebné (kontraindikován provokační test i desenzitizace)

Varovné příznaky SCARs (severe cutaneous adverse reactions)

SJS / TEN	vaskulitidy	DRESS	AGEP
Bolestivá kůže Eroze na sliznicích Puchýře, buly	Purpura nekrózy	Exantém >50% povrchu Horečka Otok v obličeji Uzlinový sy eosinofilie	Pustuly sterilní Začátek do 48 hod neutrofilie

β-laktamy a zkřížená reaktivita

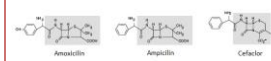
Trubiano JA, J Allergy Clin Immunol Pract. 2017

Common penicillins, aminopenicillins and cephalosporins that share an identical or similar R1- and R2-group side chains

Trubiano JA, J Allergy Clin Immunol Pract. 2017

Shodný / podobný R

- aminopeniciliny + aminocefalosporiny

- amoxicilin generace 1.
- cefadroxil generace 2.
- cefprozil generace 2.

- ampicilin generace 1.
- cefalexin generace 2.
- cefaclor generace 2.

Aztreonam
ceftazidim

- methoxyiminoskupina u cefalosporinů

generace

- cefuroxim 2.
- cefotaxim 3.
- cefepim 4.
- ceftriaxon 3.
- ceftazidim 3.

Široká x selektivní alergie

- kyselina klavulanová (tolerují všechny ostatní β -laktamy)
- aminopeniciliny (s tolerancí penicilinu)
- cefalosporin (jeden - několik), ...
- diagnostika alergologická: anamnéza - laboratorní testy – kožní testy – provokační testy

Výběr alternativního β -laktamu, když na alergologa není čas

Riziko dle anamnézy	Alergie na	Bezpečná alternativa	opatření
Nízké (MPE)	PNC	Cefalosporiny, karbapenem, monobaktamy	
	cefalosporin	odlišný cefalosporin, penicilin, karbapenem, monobaktam	
Vysoké (anafylaxe, časná reakce)	PNC	Obvykle cefalosporiny 3. a vyšší generace, karbapenemy, monobaktamy	DOHLED u 1. dávky (60 min)
	cefalosporin	Karbapenem, monobaktam*	
Vysoké (SCAR)	β -laktam	?	

.. Když léčba spěchá / nutná riziko neléčení > riziko alergie

Provokační test

Nízké riziko anafylaxe či SCARs dle anamnézy

Soustavný dohled, připravenost k přerušení a k léčbě alergické reakce

Příklad i.v.: 1/100 dávky – 60 min –
1/10 dávky – 60 min –
9/10 dávky – 60 - 120 min

Příklad p.o.: (1/4) – 1 tbl ... 60 min

Desenzitizace

Alergie IgE typu potvrzena / silně pravděpodobná (stp anafylaxi)

KI u závažných pozdních forem

Dočasná indukce tolerance

Supervize alergologem s přiměřenou erudicí

průlomová reakce → přerušení, léčba, úprava protokolu

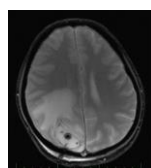
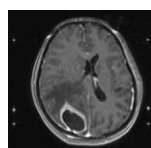
režim intenzivní péče vč okamžitě dostupné plně resuscitační, premedikace, zkušená sestra trvale přítomna (1:1), lékař dostupný okamžitě

Pacientka, nar. 1972

NO 10/2015: mozkový absces
AA: PNC

Th: 22.10. stereotaktická punkce (10 ml putridního obsahu, mikroskop G+koky v řetízích, PCR streptokoky), ATB cefotaxim (2g iv á 6h) + Metronidazol (1g iv á 8h)

MR 5.11. recidiva, 2. punkce (G+koky) → změna ATB

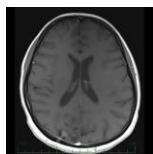

Pacientka, nar. 1972

Upřesnění AA: v dětství nezávažná kožní reakce na PNC, následně snad tolerovala ampicilin v graviditě

6.11. provokační test krystalickým penicilinem G iv: cílová dávka 5 MIU á 4h, podáno v 60-min intervalech 1/100 – 1/10 – 9/10 bez reakce

Th PNC + Metronidazol do 8.12.

.. Když léčba spěchá / nutná riziko neléčení > riziko alergie

Provokační test

Nízké riziko anafylaxe či SCARs dle anamnézy

Soustavný dohled, připravenost k přerušení a k léčbě alergické reakce

Příklad i.v.: 1/100 dávky – 60 min –
1/10 dávky – 60 min –
9/10 dávky – 60 - 120 min

Příklad p.o.: (1/4) – 1 tbl ... 60 min

Desenzitizace

Alergie IgE typu potvrzena / silně pravděpodobná (stp anafylaxi)

KI u závažných pozdních forem

Dočasná indukce tolerance

Supervize alergologem s přiměřenou erudicí

průlomová reakce → přerušení, léčba, úprava protokolu

režim intenzivní péče vč okamžitě dostupné plně resuscitační, premedikace, zkušená sestra trvale přítomna (1:1), lékař dostupný okamžitě

Desenzitizace

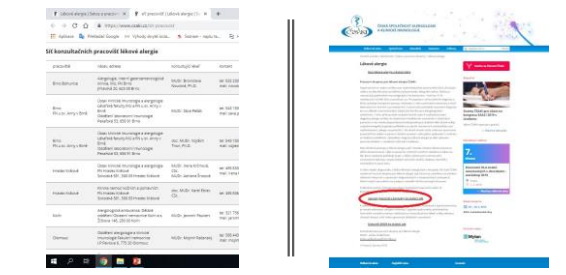

Step	Solution	Date	Time [min]	Volume injected per step [mL]	Dose administered with this step [mg]	Concentration dose [mg]
1	1	15	15	0.45	0.0225	0.0275
2	1	5	15	1.23	0.0315	0.0275
3	1	10	15	2.5	0.050	0.0275
4	1	20	15	5	0.06	0.1125
5	2	5	15	1.23	0.15	0.2625
6	2	10	15	2.5	0.1	0.2625
7	2	20	15	5	0.4	1.1625
8	2	40	15	10	1.2	2.8625
9	2	80	15	20	2.4	5.7625
10	2	160	15	40	4.8	11.525
11	2	320	15	80	9.6	23.05
12	2	640	15	160	19.2	46.1

• Princip: velice nízká dávka nevyvolá reakci, dvojnásobky á 15 min až k plné dávce

• Protokoly pro p.o. i i.v.

DESENZITIZAČNÍ DÁVKY

Konzultace
www.csaki.cz/lekove-alergie

Kazuistika 1 (žena, 1950)

Anamnéza

- 3.12.2015 Cefzil anafylaxe
- Rp. Augmentin, „premedikace“, Diprophos i.m., Zyrtec p.o.
- 4.12.2015 anafylaktický šok 30 min po 1. tbl Augmentinu

• aminopeniciliny + aminocefalosporiny

• amoxicilin generace 1.

• cefadroxil generace 2.

• cefprozil generace 2.

Kazuistika 2 (muž, 1976)

Anamnéza

- 10/2016 Anafylaxe 5 min po 1. tbl Xorimaxu (=cefuroximu)

Laboratoř

- 11/2016 SpIgE PNC V, G, ampicilin, amoxicilin, oxacilin, piperacilin, cefuroxim NEG
- BAT cefuroxim + beta-lactamy nehodnotitelný

Kožní testy

- 11/2016 cefuroxim POZ
- 11/2016 ceftriaxon POZ, PPL, MD, PNC G, ampicilin, amoksiklav, cefazolin NEG
- 1/2017 cefotaxim POZ, ceftazidim, cefepime, oxacilin NEG

Kazuistika 2 (muž, 1976)

Anamnéza

- 10/2016 Anafylaxe 5 min po 1. tbl Xorimaxu (=cefuroximu)

Laboratoř

- 11/2016 SpIgE PNC V, G, ampicilin, amoxicilin, oxacilin, piperacilin, cefuroxim NEG
- BAT cefuroxim + beta-lactamy nehodnotitelný

Kožní testy

- 11/2016 cefuroxim POZ
- 11/2016 ceftriaxon POZ, PPL, MD, PNC G, ampicilin, amoksiklav, cefazolin NEG
- 1/2017 cefotaxim POZ, ceftazidim, cefepime, oxacilin NEG

Provokační testy

- 3/2017 V-PNC p.o. 1 – 5 - 10 - 25 - 100 mg: POZ

Kazuistika 2 (muž, 1976)

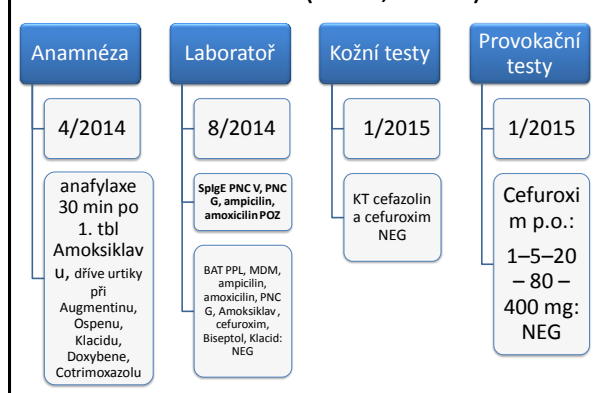
Diagnóza

- Alergie časného typu (IgE)

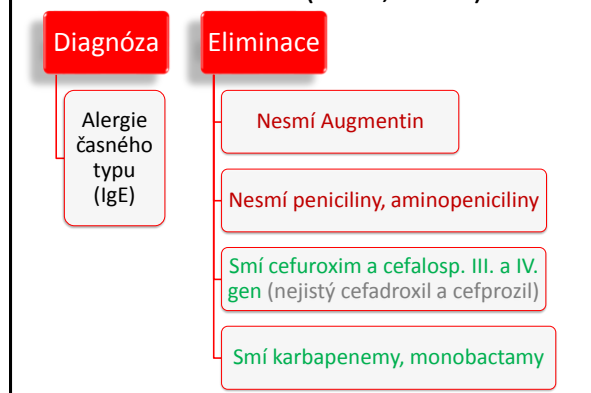
Eliminace

- Cefuroxim
- Cefalosp. I.gen, II.gen, III.gen, IV.gen
- Peniciliny, aminopeniciliny
- Karbapenemy, monobactamy ?

Kazuistika 3 (žena, 1972)

Kazuistika 3 (žena, 1972)

Poděkování

- Kolegům z [Nemocnice Na Homolce](#):
- [Centrum alergologie a klinické imunologie](#): Ledvinová J, Kolářová H
- [Imunologická laboratoř OKBHI](#): Průcha M, Pallová K, Hrušková M, Křížová I, Šafránková I, Walterová Š,
- [Lékárna](#): Khalili-Kotorová A
- [Oddělení klinické mikrobiologie a antibiotické středisko](#): Kubele J, Henyšová J, Vaniš V